

# Llenguatges d'especialitat i terminologia

Ona Domènech Bagaria  
Rosa Estopà Bagot

PID\_00194605

Material docent de la UOC


**Ona Domènech Bagaria**

Llicenciada en Filologia Catalana (1990) i màster en Lingüística aplicada: planificació i serveis lingüístics (1994) per la Universitat de Barcelona, doctora en Lingüística (2006) per la Universitat Pompeu Fabra i professora dels Estudis d'Arts i Humanitats de la Universitat Oberta de Catalunya. Té una àmplia experiència en el camp de l'assessorament lingüístic (com a correctora i traductora), i també en la recerca i la docència en l'àmbit dels llenguatges d'especialitat, la terminologia i la neologia (com a membre del grup IULATERM de l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada de la Universitat Pompeu Fabra).


**Rosa Estopà Bagot**

Llicenciada en Filologia Catalana (1992) per la Universitat de Barcelona, màster en Ciències de l'audició i patologia del llenguatge (1993) per la Universitat Autònoma de Barcelona, doctora en Lingüística (1999) per la Universitat Pompeu Fabra (UPF) i professora titular de l'Àrea de Llengua Catalana i Traducció de la UPF. És membre del grup de recerca IULATERM i coordinadora de l'Observatori de Neologia de l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada de la UPF.

L'encàrrec i la creació d'aquest material docent han estat coordinats per la professora: Ona Domènech Bagaria (2013)

Primera edició: febrer 2013  
 © Ona Domènech Bagaria, Rosa Estopà Bagot  
 Tots els drets reservats  
 © d'aquesta edició, FUOC, 2013  
 Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona  
 Disseny: Manel Andreu  
 Realització editorial: Eureka Media, SL  
 Dipòsit legal: B-1.725-2013



*Els textos i imatges publicats en aquesta obra estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada (BY-NC-ND) v.3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los i transmetre'ls públicament sempre que en citeu l'autor i la font (FUOC. Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya), no en feu un ús comercial i no en feu obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>*

## Introducció

Què diferencia un text de la llengua general, produït en una situació quotidiana, d'un text científic, tècnic o jurídic? Quines característiques tenen el català científic o el català jurídic? Per què en català l'equivalent de *bullying* és la forma *assetjament escolar*? Com es fa un diccionari terminològic? Aquestes són algunes de les preguntes a les quals volem donar resposta amb aquests materials de l'assignatura *Llenguatges d'especialitat i terminologia*, amb l'objectiu que arribeu a conèixer les característiques principals dels anomenats *llenguatges d'especialitat*, fent un èmfasi especial en la redacció de textos científics i tècnics en català; paral·lelament, ens aproximarem a la terminologia en tant que camp de coneixement teòric i aplicat que té com a objecte d'estudi el terme o unitat lèxica especialitzada; això ens permetrà abordar l'elaboració de vocabularis i diccionaris especialitzats, la resolució de consultes terminològiques puntuals i també conèixer els nombrosos recursos terminològics que actualment ens ofereix Internet.

En el primer mòdul us oferim una aproximació a les produccions lingüístiques que es generen en els àmbits especialitzats, tant des d'una perspectiva teòrica com aplicada. D'una banda, exposem els diferents enfocaments teòrics dels estudis duts a terme, des de la lingüística, sobre els textos especialitzats, tant pel que fa a la seva denominació i delimitació conceptual, com pel que fa a la seva caracterització. D'altra banda, fem una aproximació aplicada als textos especialitzats, per tal de conèixer les tipologies i els gèneres textuais més representatius, així com les recomanacions de redacció que ens poden ser més útils per produir textos que siguin adequats, coherents, cohesionats i correctes.

A continuació, el segon mòdul ens permet aproximar-nos a les aplicacions terminològiques que són fruit de les necessitats que generen diverses activitats relacionades amb la representació i la transmissió del coneixement especialitzat. D'una banda, repassarem les diferents nocions utilitzades pels teòrics de la terminologia en relació amb la pràctica terminològica i veurem els principis teoricometodològics que han de guiar qualsevol treball que es faci en terminologia. D'altra banda, farem un recorregut aplicat per les fases i criteris que s'han de tenir presents quan es treballa en terminologia per arribar a elaborar productes terminològics que siguin adequats a les necessitats dels professionals que les han d'utilitzar.

Aquests materials es complementen amb un conjunt de lectures de caire més teòric que permetran, en primer lloc, delimitar l'objecte d'estudi de la terminologia, és a dir, el terme o unitat terminològica; en segon lloc, aproximar-nos a la terminologia com a disciplina, per conèixer-ne els orígens, l'evolució i les

principals línies de pensament actual, i finalment, conèixer els principals organismes i centres de producció de terminologia que trobem actualment tant en l'àmbit autonòmic, com en l'estatal, l'uropeu i l'internacional.

## Objectius

Els objectius que heu d'haver assolit després d'haver treballat els materials didàctics de *Llenguatges d'especialitat i terminologia* es poden resumir de la manera següent:

1. Prendre consciència de la importància que tenen els textos especialitzats per a l'activitat terminològica, tant teòrica com aplicada.
2. Relacionar els avenços científics i tècnics amb el desenvolupament dels estudis sobre els llenguatges especialitzats.
3. Conèixer la diversitat denominativa i la pluralitat d'enfocaments al voltant de l'estudi del text especialitzat.
4. Identificar les principals característiques que permeten caracteritzar el text especialitzat.
5. Constatar i conèixer la variació que presenta la comunicació especialitzada.
6. Prendre consciència que, malgrat les dificultats històriques i sociolingüístiques, des dels orígens fins als nostres dies els diferents àmbits especialitzats del saber també s'han expressat en llengua catalana.
7. Adquirir una visió panoràmica de les característiques lingüístiques dels textos especialitzats.
8. Constatar que les característiques lingüístiques atribuïdes al discurs especialitzat s'han d'entendre com a metes que cal assolir, atès que sovint no es corresponen amb les que trobem en les produccions especialitzades reals.
9. Identificar els problemes lingüístics que presenten els textos especialitzats, sobretot pel que fa a la concisió i la claredat, així com les possibles causes que els expliquen.
10. Conèixer les recomanacions de redacció útils per redactar textos especialitzats que siguin adequats, coherents, concisos i correctes.
11. Identificar els aspectes textuais, morfosintàctics, lèxics i formals que sovint es resolen inadequadament en la producció de textos especialitzats en llengua catalana.

- 12.** Adquirir les competències necessàries per resoldre adequadament aquests aspectes.
- 13.** Delimitar la noció d'*aplicació terminològica*.
- 14.** Presentar la utilitat de diferenciar entre *ser una unitat terminològica* i *ser una unitat terminològica pertinent* a l'hora d'elaborar un treball en terminologia.
- 15.** Justificar i exemplificar la varietat d'aplicacions terminològiques.
- 16.** Precisar els principis metodològics bàsics que guien la construcció d'una aplicació terminològica.
- 17.** Distingir entre el treball terminològic puntual i el treball terminològic sistemàtic.
- 18.** Establir quines són les fases principals del treball en terminologia, en general, i del treball terminogràfic, en concret.
- 19.** Conscienciar d'alguns problemes que sorgeixen en l'elaboració de terminografies.
- 20.** Mostrar la utilitat d'algunes aplicacions terminològiques tecnològiques per al treball terminogràfic.

## Continguts

Mòdul didàctic 1

### **Els textos especialitzats**

Ona Domènech Bagaria

1. Llenguatges d'especialitat i textos especialitzats
2. La redacció de textos especialitzats en català

Mòdul didàctic 2

### **Les aplicacions terminològiques**

Rosa Estopà Bagot

1. La noció d'*aplicació terminològica*
2. El treball terminològic

## Bibliografia

**Auger, Pierre; Rousseau, Louis** (1987). *Metodologia de la recerca terminològica*. M. Teresa Cabré (traducció i adaptació). Barcelona: Generalitat de Catalunya.

**Cabré, M. Teresa** (1992). *La terminologia. La teoria, els mètodes, les aplicacions*. Barcelona: Empúries.

**Cabré, M. Teresa** (1999). *La terminología: representación y comunicación. Elementos para una teoría de base comunicativa y otros artículos*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, Institut Universitari de Lingüística Aplicada.

**Cabré, M. Teresa; Domènech, Ona** (2001). "Terminologia i tipologia textual: com establir el nivell d'especialització d'un text científicotècnic". Carmen Muñoz (coord.). *Trabajos en Lingüística Aplicada* (pàg. 543-548). Barcelona: AESLA / Unverbook.

**Cassany, Daniel** (2006). *Esmolar l'eina. Guia de redacció per a professionals*. Barcelona: Empúries.

**Domènech, Ona** (2007). "La noció de text especialitzat des de la perspectiva de la teoria comunicativa de la terminologia". A: Mercè Lorente i altres (eds). *Estudis de lingüística i de lingüística aplicada en honor de M. Teresa Cabré Castellví* (pàg. 241-253). Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, Institut Universitari de Lingüística Aplicada ("Sèrie Monografies", 11).

**Duarte, Carles** (1990). "Els llenguatges d'especialitat". *Revista de Llengua i Dret* (núm. 14, pàg. 93-109). Barcelona: Generalitat de Catalunya, Escola d'Administració Pública de Catalunya.

**Estopà, Rosa** (2001). "Les unités de signification spécialisées: élargissant l'objet du travail en terminologie". *Terminology* (vol. 7, núm. 2, pàg. 217-237). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.

**Estopà, Rosa** (2010). "La neologia especialitzada, repte constant per al mediador lingüístic". Eusebi Coromina; Josep M. Mestres (curadors). *Aspectes de terminologia, neologia i traducció*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

**Gregory, Michael; Carroll, Susanne** (1978). *Language and Situation. Languages Varieties and their Social Contexts*. Londres/Boston: Routledge & Kegan Paul Ltd.

**Gutiérrez, Bertha M.** (2005). *El lenguaje de las ciencias*. Madrid: Gredos.

**Hoffmann, Lothar** (1998). "Característiques dels llenguatges d'especialitat". A: Jenny Brumme (ed.); M. Teresa Cabré; Mercè Lorente (dirs.). *Llenguatges d'especialitat. Selecció de textos* (pàg. 21-69). Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, Institut Universitari de Lingüística Aplicada.



**Kocourek, Rostislav** (1991). *La langue française de la technique et de la science. Vers une linguistique de la langue savante* (2a. ed.). Wiesbaden: Brandstetter Verlag.

**Marquet, Lluís** (1995). *El llenguatge científic i tècnic* (2a. ed. revisada i actualitzada). Barcelona: Associació i Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya ("Cultura, Tècnica i Societat", 6).

**Marí, Isidor** (1983). "Registres i varietats de la llengua". *Com Ensenyar Català als Adults* (núm. 3, pàg. 27-39). Barcelona: Generalitat de Catalunya.

**Mas, Josep-Àngel; Alandete, Josep** (2009). *Manual de llenguatge tècnic*. València: Ed. Universitat Politècnica de València.

**Rey, Alain** (1979). *La terminologie: noms et notions*. París: Presses Universitaires de France.

**Riera, Carles** (1994). *El llenguatge científic català. Antecedents i actualitat*. Barcelona: Barcanova.

**Sager, Juan C.** (1993). *Curso práctico sobre el procesamiento de la terminología*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez.

**Sager, Juan C.; Dungworth, David; McDonald, Peter F.** (1980). *English Special Languages: Principles and Practice in Science and Technology*. Wiesbaden: Brandstetter.

**TERMCAT** (1990). *Metodologia del treball terminològic*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

**TERMCAT** (2006). *La normalització terminològica en català: criteris i termes 1986-2004*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

**TERMCAT** (2010). *El diccionari terminològic*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

